

GEZİ NOTLARI

Kapadokya yöresinin el sanatları, şarap, çanak-çömlek merkezi

AVANOS

Bu ay Gezi Notları köşemizde antik dönemde “Venessa” olarak anılan Nevşehir’in 18 km kuzeyinde bulunan şirin ilçesi Avanos’u tanıtacağız.

Avanos'un tarihi en az dört bin yıl öncesine dayanıyor. Bu süreç içinde Asurlulardan “Nenessa”, Hititlilerden “Zu-vinassa”, Eski Yunan ve Bizans'tan “Venasa, Vanote” adlarını alırken, Osmanlı'da ise “Uvenez-Evenez-Avanez-Avanos” olarak anılmış.

Avanos 'topraktan kap yapan; çanakçı şehri' anlamına geliyor ve ilçe bu ismin hakkını sonuna kadar veriyor. Çok sayıda çanak çömlek atölyesi bulunan ilçede seramik yapım geleneği Hititlerden beri süregeliyor. Bu el sanatı kavimden kavime, ba-

badan oğula geçerek günümüze kadar ulaşabilmiş. Avanos'un dağlarından ve Kızılırmak'ın eski yataklarından gelen yumuşak ve yağlı kil topraklar eleniyor ve iyice yoğrulularak çamur haline getiriliyor. Çark adı verilen ve ayakla döndürülen tezgah üzerindeki çamurun maharetle şekillendirilmesiyle, çamur Avanoslu seramik sanatçıların elinde şekil alıyor. İşlik adı verilen atölyelerde üretilen çanaklar önce güneşte, daha sonra da gölgede kurularak, saman ve talaşla yakılan fırınlarda 800-1200 derece sıcaklık arasında özenle pişiriliyor. Yörede yemek kapları, su testileri, kışık yiyecek saklamak için çömlükler ve küpler, su künkleri en çok tanınan çanak ürünlerini oluşturuyor.

Avanos, Kapadokya bölgesinin el sanatları, doğal güzelliği, eski evleri ve sanatçı insanıyla bilinen bir ilçesi. Kızılırmak ilçeyi ortadan ikiye böldüğünden, iki yakayı sallanan asma köprü ve tarihi taş köprü birbirine bağlıyor. İlçenin bir yakası yeni Avanos diğeri ise eski Avanos olarak adlandırılıyor. Eski yaka kayadan oyma ve taştan yapıma eski Avanos evlerinden oluştuğu için Kültür Bakanlığı

tarafından koruma altına alınmış. Bu ev ve kaya damlarda Hititlerden bu yana devam eden çanak atölyeleri, yöresel kilim, halı dokuma ve satış mağazaları ile Avanos Evi'nin de aralarında bulunduğu restore edilmiş eski evlerden oluşan konaklama yerleri bulunuyor.

İlçede görebileceğiniz yerler elbette Eski ve Yeni yaka ile sınırlı değil. İlçe merkezine 5 km uzaklıkta bulunan bir başka Nevşehir ilçesi olan Zelve Ören Yeri, peribacalarının en yoğun olduğu yer. Üç vadiden oluşan Zelve'de peribacaları sivri uçlu ve geniş gövdeli bir yapıyı bünyesinde barındırıyor. Görsel güzelliğinin yanında Zelve, tarihsel açıdan da önem taşıyor. Özellikle IX. ve XIII. yüzyılda

GEZİ NOTLARI

Hıristiyanların önemli yerleşim ve dini merkezlerinden biri olmuş; aynı zamanda rahiplere ilk dini seminerler de bu yörede verilmiş.

Göreme-Avanos yolu kenarında bulunan ve Göreme'ye 2.5 km uzaklıktaki Çavuşin (Niciphorus Phocas) Kilisesi de görmemiz gereken yerler arasında yer alıyor. Oldukça yüksek tek nefli, beşik tonozlu, üç apsisli olan kilisenin narteksi yıkılmış olsa da, kilisenin 964/965 yıllarında yapıldığı tahmin ediliyor.

Nef, dikdörtgen planlı, düz tavanlı ve geniş tek apsisli Güllüdere (Aziz Agathangelus) Kilisesi ise Çavuşin köyüne yaklaşık 2 km uzaklıktaki Güllüdere vadisinin en soldaki kolunda yer alıyor. Bu iki kiliseye özel

araç ya da belediye otobüsü ile ulaşabileceğiniz gibi trekking seviyorsanız, gidiş yolunuzu keyifli bir parkur olarak kullanabilirsiniz.

Avanos'tan biraz da uzaklaştığınızda 14 km sonra Özkonak Yeraltı Şehri ile karşılaşıyorsunuz. Özkonak, İdiş dağının kuzey yamaçlarına volkanik granit bünyeli tuf tabakalarının oldukça yoğun olduğu yere yapılmış. Geniş alanlara yayılmış olan galeriler, birbirlerine tünellerle bağlanmış. Kaymaklı ve Derinkuyu yeraltı şehirlerinden farklı olarak katlar arası haberleşmeyi sağlayacak çok dar ve uzun delikler bulunuyor. Düzgün oyulmuş odaların girişleri kapatıldığında havalandırma da bu dar (5 cm) ve uzun deliklerle sağlanmış. Yine diğer yeraltı şehirlerinden farklı olarak sürgü taşından sonra, tünel üzerine (düşmana kızgın yağ dökmek amacıyla) delikler oyulmuş. Özkonak yeraltı şehrinde Kaymaklı ve Derinkuyu yeraltı şehrinde olduğu gibi hava bacası, su kuyusu, şirahane ve sürgü taşlarını görmemiz mümkün.

Avanos, Nevşehir yöresinde çanak-çömlek yapımının merkezini oluşturuyor. Zaten çevre ilçelere

gittiğinizde aradaki fiyat farkından bu detayı görebiliyorsunuz. Bölgenin sahip olduğu kurak topraklar, elbette ki sadece seramik çamuru olarak değerlendirilmiyor. Çömlekçilik dışında bağcılık, halıcılık, mermercilik, tarım ve hayvancılık bölgenin diğer geçim kaynaklarını oluşturuyor.

Avanos bağlarından elde edilen üzümler sofralık olarak kullanıldığı gibi mağaralarda ya da doğal depolarda şarap üretiminde de kullanılıyor. Bölgede yetişen üzümlerin şeker oranı çok yüksek olduğundan özellikle el yapımı şaraplar dünyanın her yerinden rağbet görüyor. Şarap üretiminin yanı sıra bölgede kurutmalık üzüm, kayısı, elma gibi kışlık besin mad-

GEZİ NOTLARI

deleri üretimi de yapılıyor. Ayrıca ilçe ve köylerde üzümde elde edilen şıra ile pekmez, köftür gibi geleneksel yiyecek maddeleri de üretiliyor. Avanos merkeze bağlı Ayhanlar köyünde patlıcan üretimi oldukça yaygın. Üstelik bu köy Avanos ile çevresindeki bölgenin taze sebze ihtiyacının büyük bölümünü de karşılıyor. Kızılırmak nehrinin ilçenin ortasından geçmesi ile ilçede nehir üzerinden balıkçılık faaliyetleri de yapılıyor. Daha çok sazın balığı yakalanmakla beraber yayın, çapak, öksürük gibi balık türleri de ağlara takılan diğer balık türlerini oluşturuyor.

Yöre karasal iklim kuşağında olduğundan, kuşağın tüm tipik özelliklerini taşıyor. Avanos'ta

kışlar soğuk ve yağışlı geçerken, yaz aylarında gündüz hava sıcak ve kurak, akşamları ise biraz serin olabiliyor. Bu nedenle yaz aylarında yöreye gitmeyi düşünüyorsanız, akşam serinliğini önlemek adına yanınıza ince bir hırka almanızda fayda var.

Günlük hayatın stresinden kurtulmak için tercih edebileceğiniz bir yer olan Avanos, sakin yaşantısıyla sizi huzurlu bir eğlenceye davet ediyor.

Her mevsim farklı güzellikler sunan Avanos'a ulaşım da oldukça kolay. Otobüs ile Türkiye'nin her yerinden Nevşehir'e, oradan da 15 km uzaklıktaki Avanos'a rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Hava yolu ile gelmek isterseniz İstanbul-Kayseri, İstanbul-Nevşehir ve İzmir-Kayseri seferlerini takip edebilirsiniz. Avanos Kapadokya bölgesinin merkezinde Nevşehir'in 15 km kuzeyinde ve Kayseri'ye 50, Ankara'ya 275, Adana'ya 300, Antalya'ya 500, İzmir'e 765 ve İstanbul'a 725 km uzaklıkta bulunduğundan özel araba ile gelmek isteyenler için ilçeye ulaşabilecek pek çok seçenek bulunuyor. İstanbul'dan Ankara istikametine, Ankara'dan da

Aksaray üzeri ya da Kırşehir üzeri iki değişik otoyol var. İki yolda gidiş-geliş çift şerit ancak kış şartlarında Aksaray yolu daha rahat. Diğer zamanlarda Kırşehir üzeri olan yolu tercih edebilirsiniz, zira bu yol daha kısa ve tenha oluyor. İzmir istikametinden gelenler Afyon-Konya-Aksaray yolu üzerinden, Adana istikametinden gelenler Pozantı-Niğde-Nevşehir-Avanos güzergahını kullanabilir. Antalya istikametinden ulaşım-larda Manavgat'tan Akseki-Seydişehir-Konya-Aksaray-Nevşehir-Avanos tercih etmeniz gerekir ve son olarak Karadeniz bölgesinden ulaşım için Samsun-Merzifon-Çorum-Alaca-Yozgat-Boğazlıyan-Kalaba-Avanos yolunu izleyerek bölgeye ulaşabilirsiniz. 🚗

